

Klatremus og rotekopp

Om grensesetting av ettåringer

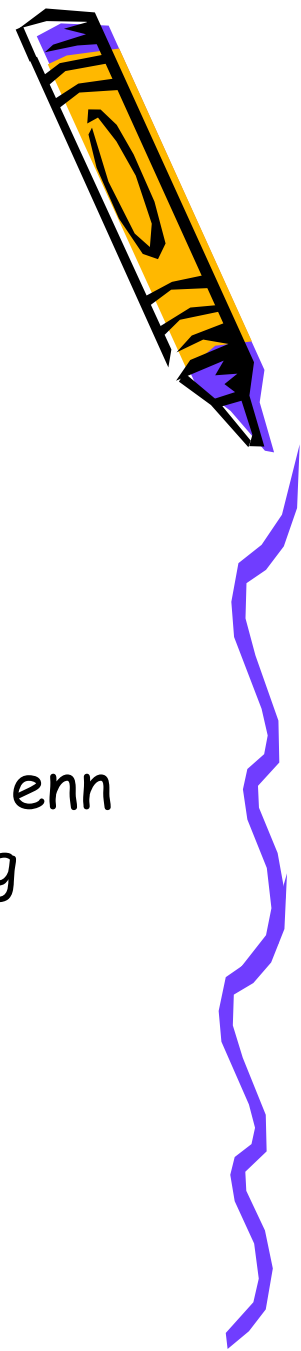
Elisabeth Gerhardsen, SANKS

Psykologspesialist i klinisk barne- og
ungdomspsykologi

Ettåringens forutsetninger

- Ettåringer har spesielle kognitive og sosiale forutsetninger
- Ettåringens atferd er lett å mistolke
- Kan tillegges mer forståelse og impulskontroll enn har, som igjen lett fører til uheldig håndtering

Kognitiv fungering

- Orientert mot å utforske, forstå og beherske omgivelsene
- Mangler evne til å forutsi en lengre handlingsrekke, eller forstå konsekvenser av egne handlinger på sikt
- Begrenset språkforståelse
- Manglende evne til å holde noe i bevissthetsen
- Lett avledbar
- Impulsstyrt

Sosial fungering

- Opptatt av å imitere de rundt seg
- Føler medlidenhet, men kan likevel trøste og slå samme person
- Følger egne impulser mer enn påbud/forbud
- Virker i en periode tilsynelatende lydig, for så å se ut til å bli trassig. Skyldes vanligvis behov/ikke behov for å sjekke ut egen språkforståelse
- Økt fysisk «aggressivitet» vanlig fra ca 12 mnd

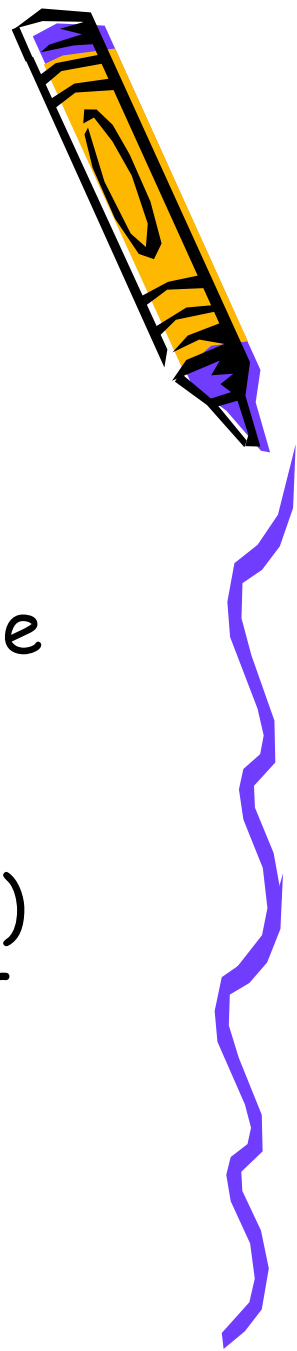

Ettåringen - en liten forsker

- Hvis trygg, frisk og uthvilt er ettåringen primært en liten vitenskapsmann/kvinne
- Svært orientert mot i bli kjent med verden
- Hvordan ting er å ta på, smake på, løfte på, rive i, bite i, riste på, legge seg på, klatre på, osv

- Opptatt av å utvikle kroppsbeherskelse
- Tilsynelatende manglende evne til å lære av dårlige erfaringer
- Den mest frustrerende (for foreldrene) delen av utforskningen avtar ofte rundt 1,5 års alder

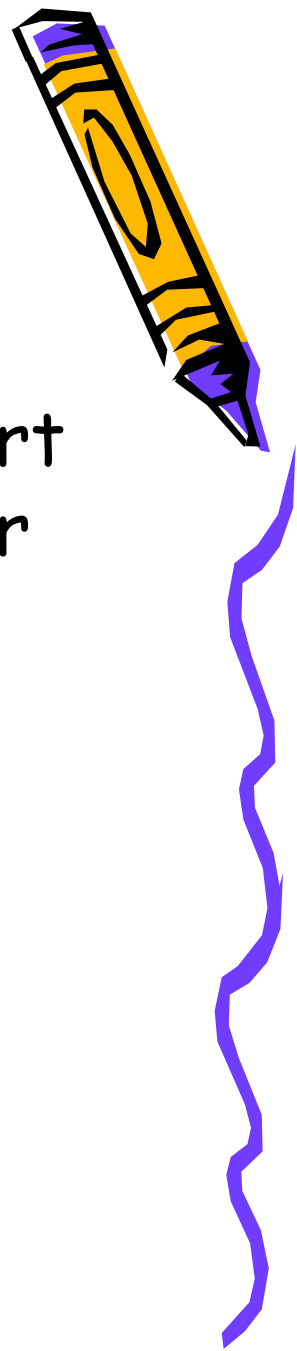
Imitasjon hovedmetode for å lære

- Svært interessert i å bli lik de voksne, og beherske vår verden
- Fører til en voldsom interesse for dine ting. Din kaffekopp, din fjernkontroll, dine sko, dine bilnøkler, din mobiltelefon, osv
- Mer opptatt av å likne på deg enn å adlyde deg

Evne til å forutse konsekvenser

- Ser fremtiden som «lysbilder». Kan stort sett forutse kun ett "lysbilde" fremover
- Viser glede over å få rett i egne forutanelser. Kan forveksles med trass

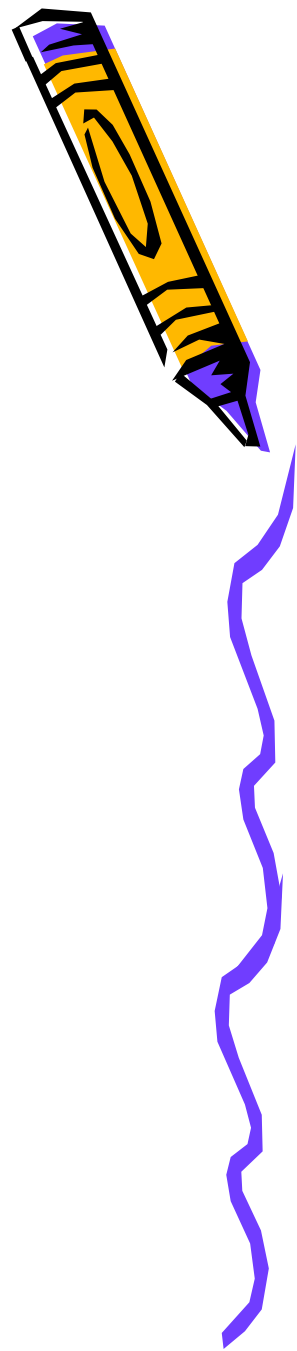
Dannelse av selvfølelse og gryende selvtillit

- Utvikling av selvfølelse fortsatt knyttet til trygghet og nærhet til de nærmeste
- Selvtillit begynner å utvikle seg, basert på mestring og forståelse
- Opplevelse av egen kompetanse begynner å bygges opp
- Selvfølelse: Følelse av «rett til å prøve seg» på ulike områder

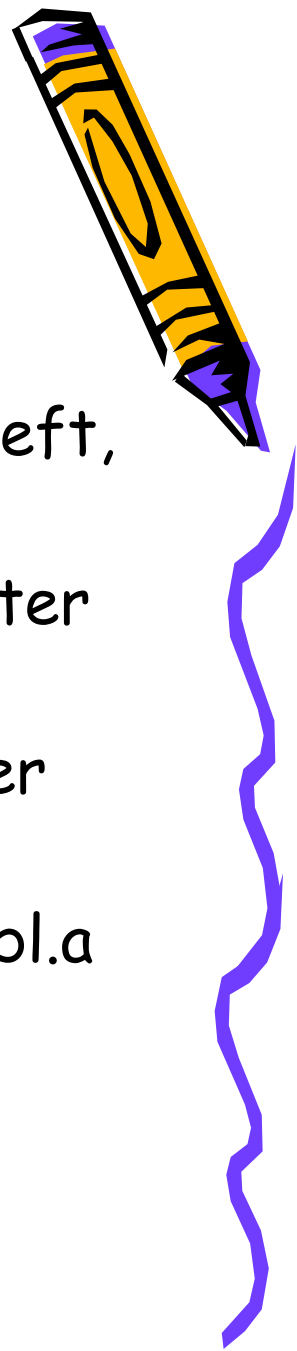
Å stanse "klåing" på en god måte

- Foreldrenes opplevelse av barnets hensikter svært avgjørende for hvordan de reagerer,
- som igjen er svært avgjørende for barnets psykiske helse og utvikling
- Roting, klåing, ulydighet, eller utforsking, imitasjon og forsøk på å hjelpe til?
- Provokasjon eller manglende selvkontroll?

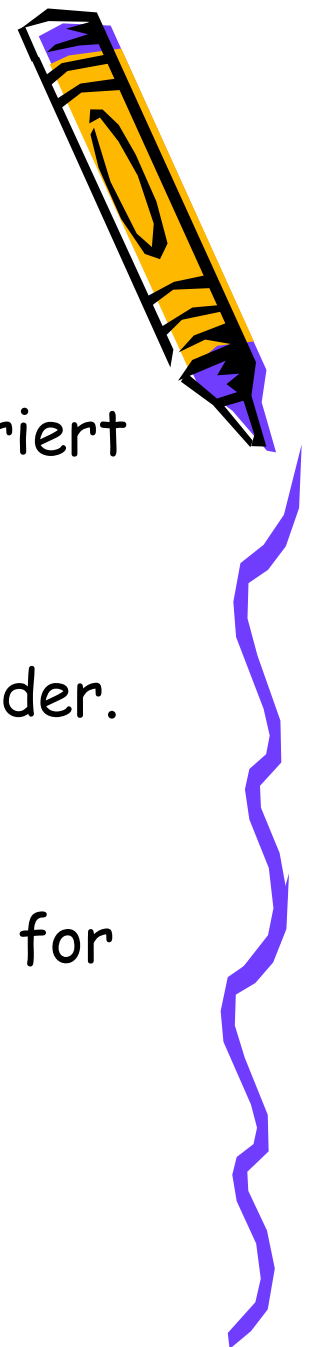
Alderstilpassede krav og reaksjoner

- Emosjonelle og sosiale vansker hvis får mye kjeft, og for store krav til impulskontroll
- Blir forvirret, redd, lei seg og utrygg. Fortsetter likevel å gjøre det du ikke vil
- Fører til økt frustrasjon, som får konsekvenser for sosial fungering
- Økt sjanse for samspillsvansker også på sikt (bl.a mer opposisjon/motvilje)

Tilrettelegging

- Tilrettelegging av omgivelsene - gi rom for variert utforskning ute og inne
- Ha få forbudte soner. Sikring av fare
- Ikke gi mulighet for å gjøre uopprettelige skader. Sikre gjenstander med stor økonomisk- eller affeksjonsverdi
- "Tilrettelegging av barnet" ved særlig å sørge for nok søvn, aktivitetsmuligheter m.m.

Avledning

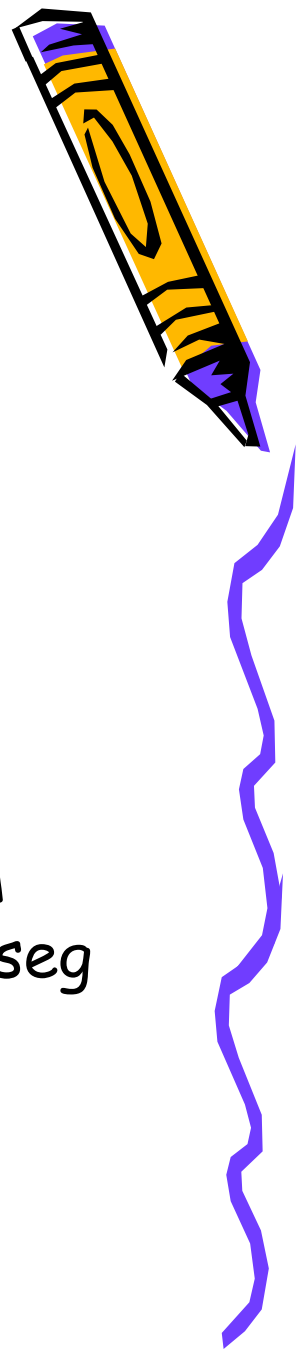

- Avlede for å få barnet vekk fra en uheldig aktivitet
- Avledning for å stoppe gråt/sinne
- Avledning bør være leker/aktiviteter eller trøst i form av kontakt
- NB Ikke mat/godterier som avledning
- Avledning skal ikke være å få det barnet gråter for å oppnå

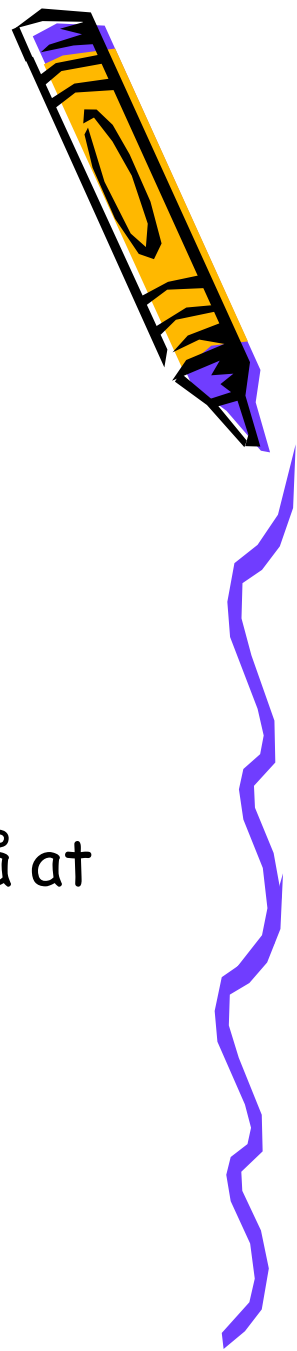

Anvise

- Si hva gjøre: Gi beskjeder som innebærer en instruks, ikke (kun) et forbud
- Anvisning øker sosialt repertoar
- Anvisning gir barnet en bevissthet om hva som ønskes av det, dvs hvordan gjøre andre rundt seg til lags

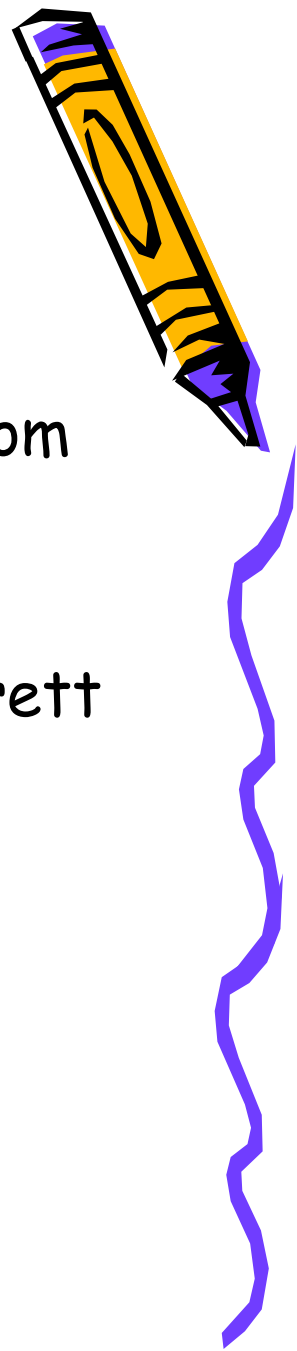

Fjerne eller fysisk føre

- To gangers tilsnakk, så griper du inn fysisk. Fjerne gjenstanden eller barnet
- Kombineres med en kort forklaring, en liten anerkjennelse. "Sånn ja!"
- Fjerning og fysisk føring er viktig for å forstå at beskjeder skal følges. Er ett av elementene i utvikling av respekt

- Gi hyppige, tydelige men beherskede signaler om at barnet er på rett/feil vei
- Vise anerkjennelse med én gang barnet er på rett vei
- Fjerningen skal ikke sees på eller omtales som straff

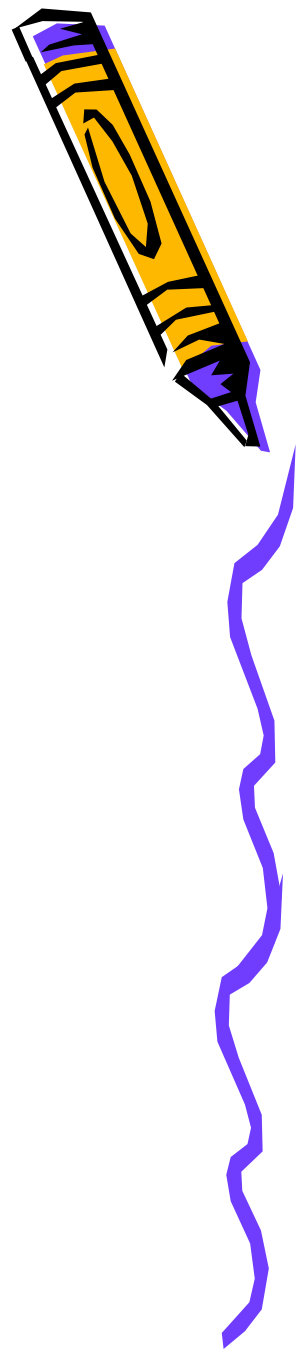

Følge ut i verden

- Snakk med barnet om det hun/han ser, hører, leker med, holder på med
- Hva det heter, hva det brukes til, hvordan det skal håndteres. Benevne detaljer
- Benevn de følelsene du tenker barnet har, både i lek og ved konflikt
- Påpek sosiale, emosjonelle og fysiske konsekvenser av det barnet gjør

Påpeking/følge ut i verden gir:

- Generell intellektuell gevinst
- Bedre språkutvikling
- Økt konsentrasjonsevne
- Større forståelse av omgivelsene
- Raskere/bedre moralutviklingen
- Bedre kontakt med egne følelser
- Økt evne til empati og økt sosial bevissthet (grunnelement i alle former for sosial trening)
- Styrker relasjon mellom deg og barnet
- Økt selvfølelse og selvtillit

